

METİNLER

MEDENİ VE TİCARİ HUKUK DAVALARINDA YARGI YETKİSİ VE YARGI KARARLARININ TENFİZİNE DAİR ANDLAŞMA (1-2) (27 EYLÜL 1968)

Çeviri: Burak ODER ve Murat SAĞBİLİ*

GİRİŞ

Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Andlaşmanın YÜKSEK AKİD TA-
RAFLARI

Anılan Andlaşmanın kendilerini yargı kararlarının karşılıklı tanıma ve tenfiz usullerini kolaşlaştırmayı sağlamakla yükümlü tutan 220. maddesini uygulamak
ARZUSUYLA

Topluluk içinde ikamet eden kişilerin yargısal korunmasını güçlendirmek
GAYRETİYLE

Mahkemelerinin uluslararası yetkilerini belirlemenin, kararların tanınmasını kolaylaştırmanın ve hızlandırılmış bir usulü oluşturmanın kararların, resmi belgele-
rin ve yargısal sulhün tenfizini sağlama amacına yöneldiği GÖRÜŞÜYLE

Bu Andlaşmayı yapmak KARARINA VARMIŞLAR

ve bu amaçla temsilcilerini atamışlardır:

(Temsilcilerin adları)

Kurul halinde toplanan temsilciler yeterli ve uygun şekilde olduğu belirlenen yetki belgelerinin değişiminden sonra AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA ANLAŞMIŞ-
LARDIR.

(*) Burak Oder, İdare Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi;

Murat Sağbılı, İstanbul Barosu Avukatlarındandır.

Andlaşmanın tanıma ve tenfize ilişkin 25-49. maddeleri Murat Sağbılı tarafından çevrilmiştir.

Çevirinin tümünde Andlaşmanın, Almanca, Fransızca ve İngilizce metinleri karşılaştırmalı olarak esas alınmıştır.

(1) 9.10.1978 tarihli Katılma Andlaşması (Birleşik Krallık, Danimarka ve İrlanda) ile oluşan metin Amtsblatt der Europaeischen Gemeinschaften (AB1)/Official Journal of The European Communities(OJ)/Journal Officiel des Communautés Européennes (JO) 1978 L.304/1'de, 25.10.1982 tarihi Katılma Andlaşması (Yunanistan) ile oluşan metin AB1/OJ/JO 1982 L 388/1'de, 26.5.1989 tarihli Katılma Andlaşması (İspanya ve Portekiz) ile oluşan metin AB1/OJ/JOL 285/1'de yayınlanmıştır.

(2) Andlaşmaya ilişkin Protokol ve Ortak Deklarasyon ile Andlaşmanın Avrupa Topluluğu Adalet Divanı tarafından yorumlanmasına ilişkin Protokol ve Ortak Deklarasyonun çevirisi Andlaşmanın çevirisini müteakiben yer almaktadır.

I. KISIM: UYGULAMA ALANI

Madde 1: Bu Andlaşma, yargı yolunun tipi dikkate alınmaksızın, hukuki ve ticari konularda uygulanır. Bu Andlaşma, özellikle vergi ve gümrük konuları ile idare hukuku konularını kapsamaz.

Bu Andlaşma aşağıda sayılan konularda uygulanmaz:

1. Kişi halleri, gerçek kişilerin temsili de dahil olmak üzere hak ve fiil ehliyeti, vasiyetname hukuku da dahil olmak üzere miras hukuku ve aile mal rejimi konularında
2. İflas, sulh ve benzeri usullerde
3. Sosyal güvenlik alanında
4. Tahkimde

II. KISIM : YETKİ

1. Bölüm : Genel Hükümler

Madde 2: Herhangi bir âkid devlette ikamet eden kişiler, bu âkid devletin mahkemelerinde uyrukları dikkate alınmaksızın, bu Andlaşma hükümleri uyarınca dava açabilirler.

İkamet ettikleri devletin uyruğu olmayan kişiler hakkında bu âkid devletin uyrukları için geçerli olan yetki kuralları uygulanır.

Madde 3: Bir âkid devlette ikamet eden kişiler, bir başka âkid devletin mahkemelerinde ancak 2-6. Bölüm hükümleri uyarınca dava açabilirler.

Anılan kişiler hakkında özellikle aşağıda sayılan hükümler uygulanmaz:

– Belçika'da Medeni Kanun (Code civil Burgerlijk Wetboek) Madde 15 ile Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Code judiciaire Gerechtelijk Wetboek) Madde 638

– Birleşik Krallık'ta aşağıda sayılan durumlara dayanarak yetki kuran hükümler:

a) Dava dilekçesinin davalıya Birleşik Krallık'ta geçici olarak bulunması sırasında tebliği

b) Davalının Birleşik Krallık'ta malvarlığının bulunması

c) Birleşik Krallık'ta bulunan malvarlığına davacı tarafından el kondurulması

– Danimarka'da Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Lov om retsens pleje) Madde 246, fıkra 2 ve 3

– Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Zivilprozessordnung) Paragraf 23

– Fransa'da Medeni Kanun (Code civil) Madde 14 ve 15

– Hollanda'da Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) Madde 126, fıkra 3 ve Madde 127

- İrlanda'da, dava dilekçesinin davalıya bu devlette geçici olarak bulunması sırasında tebliği ile yetki kurulmasına ilişkin hükümler
- İtalya'da Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Codice di procedura civile) Madde 2 ve Madde 4, bent 1 ve 2
- Lüksemburg'da Medeni Kanun (Code civil) Madde 14 ve 15
- Portekiz'de Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Codigo de Processo Civil) Madde 65, fıkra 1, bent (c) ile Madde 65a, bent (c) ve İş Hukuku Yargılama Usulü Kanunu (Codigo de Processo de Trabalho) Madde 11
- Yunanistan'da Medeni Yargılama Usulü Kanunu (Kodichaz Politichez Dichouoiaz) Madde 40

Madde 4: Davalı âkid devletlerde ikamet etmiyorsa, her bir âkid devletin mahkemelerinin yetkisi 16. madde hükümleri saklı tutulmak kaydıyla kendi kanunları uyarınca belirlenir.

Akid devletlerde ikamet etmeyen davalıya karşı, herhangi bir âkid devlette ikamet eden herkes, 3. madde 2. fıkrada belirtilen hükümler de dahil olmak üzere bu âkid devlette geçerli yetki kurallarına dayanarak ve uyuşu dikkate alınmaksızın bu âkid devlet uyuşu gibi dava açabilir.

2. Bölüm: Özel Yetki Kuralları

Madde 5: Herhangi bir âkid devlette ikamet eden bir kişiye karşı, bir başka âkid devlette aşağıda belirtilen mahkemelerde dava açılabilir:

1. Bir sözleşmenin veya bir sözleşmeden doğan taleplerin dava konusu olduğu durumlarda, ifanın gerçekleştirildiği veya gerçekleştirilmesinin gerektiği yer mahkemesinde; bir ferdi iş sözleşmesinin veya böyle bir sözleşmeden doğan taleplerin dava konusu olduğu durumlarda işçinin işini mutad olarak yaptığı yer mahkemesinde, işçi işini mutad olarak tek ve aynı devlette yapmıyorsa ve işveren davalıysa işçinin yerleştiği, bulunduğu veya bulunmuş olduğu yer mahkemelerinde

2. Bir nafaka uyuşmazlığının dava konusu olduğu durumlarda nafaka alacaklısının ikamet ettiği veya mutad olarak oturduğu yer mahkemesinde; medeni hale ilişkin bir davayla bağlantılı olarak karara bağlanması gereken bir nafaka uyuşmazlığı dava konusuysa, yetkinin taraflardan birinin uyuşuna göre belirlenmemesi koşuluyla, kendi hukuku uyarınca medeni hale ilişkin davada yetkili olan mahkemede

3. Bir haksız fiilin veya aynı nitelikte sayılan bir fiilin veya böyle fiillerden doğan taleplerin dava konusu olduğu durumlarda zarar veren olayın gerçekleştiği yer mahkemesinde

4. Cezalandırılması gereken bir fiilden kaynaklanan tazminat veya eski hale iade taleplerinin dava konusu olduğu durumlarda, ceza davasının açıldığı mahkeme kendi hukuku uyarınca özel hukuk talepleri hakkında da karar verebiliyorsa bu mahkemede

5. Bir şubenin, acentanın veya bu nitelikte başkaca müessesenin işletilmesinin-

den doğan uyuşmazlıklarda bu şube, acenta veya müessesenin bulunduğu yer mahkemesinde

6. Davalının, bir kanun uyarınca veya yazılı olarak yapılan veya onaylanan bir hukuki muameleyle kurulan bir tröstün imtiyaz sahibi, mütevellisi veya kurucusu niteliklerine dayanan taleplerin dava konusu olduğu durumlarda tröst merkezinin bulunduğu âkid devletin mahkemelerinde

7. Bir yük veya navlun yararına yapılan kurtarma ve yardım hizmeti için talep edilen ücretin ödenmesinden doğan uyuşmazlıklarda yük veya karşılık gelen navlunun

a) ödemeyi sağlamak için hapsolüdüğü veya

b) bir kefalet veya başkaca bir güvencenin verildiği durumlarda hapsolünabileceği yer mahkemesinde

Bu hüküm sadece davalının yük veya navlun üzerinde halen veya kurtarma veya yardım hizmetinin gerçekleştirildiği esnada hak sahibi olduğunun iddia edildiği durumlarda uygulanır.

Madde 6: Herhangi bir âkid devlette ikamet eden ilgiliye karşı aşağıda belirtilen mahkemelerde dava açılabilir:

1. Birden çok kişinin birlikte dava edilmesi durumunda yetki alanı içinde herhangi bir davalının ikamet ettiği mahkemede

2. Bir kefaletin veya davaya müdahale talebinin dava konusu olduğu durumlarda, davanın davalının yetkili mahkeme önüne çıkmasını engellemek için açılmamış olması koşuluyla, esas davanın görüldüğü mahkemede

3. Bir davaya karşı bu davanın dayandığı olgulara veya sözleşmeye dayanarak açılacak davalarda esas davanın görüldüğü mahkemede

4. Bir sözleşmenin veya bir sözleşmeden doğan taleplerin dava konusu olduğu ve açılacak davanın taşınmazlar üzerindeki aynı haklara dayanılarak aynı davalıya karşı açılan başka bir davayla birleştirilebileceği durumlarda taşınmazın bulunduğu âkid devletin mahkemesinde

Madde 6a: Bir geminin kullanılması veya işletilmesinden doğan sorumluluğa ilişkin davalarda bu Andlaşma uyarınca yetkili olan bir âkid devlet mahkemesi veya bu âkid devletin hukuku tarafından yerine yetkili kılınan başka bir mahkeme, sorumluluğun sınırlandırılmasına ilişkin davalarda da yetkilidir.

3. Bölüm: Sigorta Uyuşmazlıklarında Yetki

Madde 7: Sigorta konularındaki davalarda yetki 4. madde ve 5. madde 5. bent hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu bölüm hükümleri uyarınca tesbit edilir.

Madde 8: Bir âkid devlette ikamet eden sigortacıya karşı aşağıda belirtilen mahkemelerde dava açılabilir:

1. İkamet ettiği âkid devletin mahkemelerinde

2. Sigorta ettirenin ikamet ettiği âkid devletin mahkemelerinde

3. Sigortacı müşterek sigortacı ise, esas sorumlu sigortacının dava edildiği âkid devlet mahkemesinde.

Âkid devletlerde ikamet etmeyen sigortacının bir âkid devlette şubesi, acentası veya bu nitelikte başkaca bir müessesesi varsa, işletmesiyle ilgili uyuşmazlıklarda şube, acenta veya müessesesinin bulunduğu âkid devlette ikamet ediyor kabul edilir.

Madde 9: Sorumluluk veya taşınmaz sigortalarında zarar veren olayın gerçekleştiği yer mahkemesinde de sigortacıya karşı dava açılabilir. Bu hüküm, taşınır ve taşınmaz malların tek ve aynı poliçede sigortalanıp aynı olaydan zarar gördüğü durumlarda da uygulanır.

Madde 10: Sorumluluk sigortalarında, zarar görenin sigorta ettirene karşı açtığı davanın görüldüğü mahkemede de, mahkemenin hukukunca caiz sayılması koşuluyla, sigortacıya karşı dava açılabilir.

Zarar görenin doğrudan sigortacıya karşı dava açmasının caiz olduğu durumlarda 7.-9. maddeler uygulanır.

Doğrudan sigortacıya karşı açılan davada uygulanacak hukuk sigortalıya veya sigorta ettirene davanın ihbar edilmesini öngörüyorsa, davanın açıldığı mahkeme bu kişiler için de yetkilidir.

Madde 11: 10. madde 3. fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, sigortacı, davalının sigorta ettiren, sigortalı veya yararlanan olması dikkate alınmaksızın, davalının ikamet ettiği âkid devletin mahkemelerinde dava açabilir.

Bu bölüm hükümleri, kendileri uyarınca açılan davanın görüldüğü mahkemede karşı dava açma hakkına hâlel getirmez.

Madde 12: Bu bölüm hükümlerinden ayrılan bir yetki anlaşması ancak aşağıda sayılan hallerde caizdir:

1. Yetki anlaşması uyuşmazlığın doğumundan önce yapılmışsa,
2. Yetki anlaşması sigorta ettirene, sigortalıya veya yararlanana bu bölümde belirtilen mahkemelerin dışındaki mahkemelere de başvurma yetkisi veriyorsa
3. Yetki anlaşması, sigortacı ve sigorta ettiren arasında, sigorta sözleşmesinin yapıldığı sırada ikamet ettikleri veya mutad olarak oturdukları aynı âkid devletin mahkemelerini zarar verici olayın bu âkid devlet sınırları dışında gerçekleşmesi halinde de yetkili kılmak amacıyla yapılmışsa ve böyle bir yetki anlaşması bu âkid devletin hukuku uyarınca caizse,
4. Yasal bir yükümlülük nedeniyle veya bir âkid devletin sınırları içinde bulunan taşınmazlar için yapılan sigorta sözleşmelerine ilişkin olanlar dışındaki bir yetki anlaşması âkid devletlerde ikamet etmeyen sigorta ettiren tarafından yapılmışsa veya,

5. Yetki anlaşması madde 12a'da sayılan rizikolardan birini veya birkaçını kapsayan bir sigorta sözleşmesine ilişkinse.

Madde 12a: 12. madde 5. bentte sözü edilen rizikolar şunlardır:

1.a) Gemiler, uçaklar veya kıyı ve açık deniz tesislerinde, ticari amaçlarla kullanılmalarına ilişkin tehlikelerden doğan zararlar

b) Yolcu bagajı dışındaki eşyalarda taşımanın tamamının veya bir bölümünün ticari amaçlarla kullanılan gemi veya uçaklarla yapılması sırasında doğan zararlar

2. Yolcuların bedeni zararları ile bagajlarındaki zararlar hariç olmak üzere aşağıda sayılan zararlardan doğan tazmin yükümlülükleri;

a) İlgili uçağın tescil edildiği âkid devletin hukukunun bu tür rizikolara karşı yapılan sigorta sözleşmelerine ilişkin yetki anlaşmalarını yasaklamaması koşuluyla uçakların, gemilerin veya tesislerin 1. bent ayırım (a)'da belirtilen anlamda kullanılması veya işletilmesinden doğan zararlar

b) 1. bent ayırım (b)'de belirtilen anlamda taşınan eşyanın neden olduğu zararlar

3. Gemilerin, uçakların veya tesislerin

1. bent ayırım (a)'da belirtilen anlamda kullanılması veya işletilmesi ile bağlantılı mali kayıplar, özellikle navlun ve çartır ücreti kayıpları

4. 1-3. bentlerde sayılan rizikolarla bağlantılı herhangi bir ek riziko

4. Bölüm : Tüketici Uyuşmazlıklarında Yetki

Madde 13: Bir kişinin (tüketici) mesleki veya ticari faaliyetleri dışında kalan bir amaçla, aşağıda sayılan konularda yaptığı sözleşmelerden doğan davalarda yetki 4. madde ve 5. madde 5. bent hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu bölüm hükümleri uyarınca belirlenir:

1. Taşınır eşyaların taksitle satın alınması

2. Taşınır eşyaların satın alınmasının finansmanına yönelik olduğu açık olan taksitle geri ödemeli bir ödünç veya kredi konularında veya

3. Konusu bir hizmetin ifası veya taşınır eşyaların teslimi olan diğer sözleşmelerde

a) Sözleşme tüketicinin ikamet ettiği devlette yapılan açık bir teklif veya reklam üzerine yapılmışsa ve

b) Tüketici sözleşmenin oluşması için gerekli hukuki muameleleri bu devlette yapmışsa

Sözleşmenin tüketici olmayan tarafı âkid devletlerde ikamet etmiyorsa, ama bir âkid devlette şubesi, acentası veya bu nitelikte başkaca bir müessesesi varsa, işletmesiyle ilgili uyuşmazlıklarda şube, acenta veya müessesenin bulunduğu âkid devlette ikamet ediyor kabul edilir.

Bu bölüm hükümleri taşıma sözleşmelerinde uygulanmaz.

Madde 14: Bir tüketici, sözleşmenin diğer tarafına karşı bu tarafın veya kendisinin ikamet ettiği âkid devletin mahkemelerinde dava açabilir.

Sözleşmenin diğer tarafı tüketiciye karşı ancak tüketicinin ikamet ettiği âkid devletin mahkemelerinde dava açabilir.

Bu hükümler, bu bölüm hükümleri uyarınca yetkili kılınan bir mahkemede görülen davalara karşı aynı mahkemede dava açma hakkına hâlel getirmez.

Madde 15: Bu bölüm hükümlerinden ayrılan bir yetki anlaşması ancak aşağıda sayılan hallerde caizdir:

1. Yetki anlaşması uyuşmazlığın doğumundan önce yapılmışsa.
2. Yetki anlaşması tüketiciye bu bölümde belirtilenler dışında mahkemelere de başvurma yetkisini tanıyorsa.
3. Yetki anlaşma, tüketici ve diğer sözleşme tarafı arasında, sözleşmenin yapıldığı sırada ikamet ettikleri veya mutad olarak oturdukları aynı âkid devletin mahkemelerini yetkili kılmak amacıyla yapılmışsa ve böyle bir yetki anlaşması bu âkid devletin hukuku uyarınca caizse.

5. Bölüm: Münhasır Yetki

Madde 16: Aşağıda sayılan hallerde ikametgâh dikkate alınmaksızın münhasır yetki sözkonusudur:

1.a) Konusu, kira ve hasılat kirası da dahil olmak üzere, taşınmazlar üzerindeki aynı haklar olan davalarda taşınmazın bulunduğu âkid devletin mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

b) Taşınmazların geçici şahsi kullanım için en fazla birbirini izleyen altı ay süreyle para veya hasılat karşılığı kiralanmasına ilişkin davalarda, mal sahibinin ve kiracının gerçek kişiler olması ve aynı âkid devlette ikamet etmeleri koşuluyla, bu âkid devletin mahkemeleri de yetkilidir.

2. Konusu, bir şirket veya tüzel kişinin veya bunların organlarının kararlarının geçerliliği, yokluğu veya feshi olan davalarda şirketin veya tüzel kişinin merkezinin bulunduğu âkid devletin mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

3. Konusu, resmi sicillere yapılan tescillerin geçerliliği olan davalarda sicil tutulduğu âkid devletin mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

4. Konusu, tevdi veya tescili gereken patentlerin, markaların, numunelerin ve benzeri hakların tescili veya geçerliliği olan davalarda, tevdiin veya tescilin talep edildiği veya yapıldığı veya milletlerarası bir andlaşma uyarınca yapılmış kabul edildiği âkid devletin mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

5. Konusu, kararların tenfizi olan davalarda, tenfizin yapıldığı veya yapılmasının gerektiği âkid devletin mahkemeleri münhasıran yetkilidir.

6. Bölüm: Yetki Anlaşmaları

Madde 17: En az biri âkid devletlerde ikamet eden taraflar, belirli bir hukuki ilişkiden doğmuş veya ileride doğacak uyuşmazlıklarda bir âkid devletin mahkemesini veya mahkemelerini yetkili kılmışlarsa, bu mahkeme veya mahkemeler münhasıran yetkilidir. Böyle bir yetki anlaşma aşağıda sayılan koşulları taşımalıdır:

- Yetki anlaşması yazılı olarak yapılmış veya onanmış olmalıdır,
- Taraflar arasında oluşmuş adete uygun bir biçimde veya
- Uluslararası ticarete, tarafların bildiği veya bilmek zorunda olduğu ve aynı ticari konuda yapılan bu tip sözleşmelerin taraflarının bildiği ve düzenli olarak uyduğu bir ticari teamüle uygun biçimde olmalıdır.

Akid devletlerde ikamet etmeyen tarafların bir âkid devletin mahkemesini veya mahkemelerini yetkili kılmaları durumunda, yetkili kılınan mahkeme veya mahkemeler yetkisizliklerini kesin olarak karara bağlamadıkça diğer âkid devletlerin mahkemeleri davaya bakamazlar.

Bir tröstün kurucusu, mütevellisi veya imtiyaz sahibine karşı açılacak davalarda yazılı olarak yapılan tröst sözleşmesi uyarınca yetkili kılınan âkid devlet mahkemesi veya mahkemeleri sözü edilen kişilerin tröst alanındaki karşılıklı ilişkilerinden veya hak ve yükümlülüklerinden doğan uyuşmazlıklarda münhasıran yetkilidir.

Yetki anlaşmaları veya tröst sözleşmelerinin, 12. veya 15. madde hükümlerine aykırı olan veya 16. madde uyarınca münhasıran yetkili kılınan mahkemelerin yetkilerini bertaraf eden hükümleri hukuki sonuç doğurmaz.

Yetki anlaşması sadece taraflardan biri lehine yapılmışsa, bu taraf bu Andlaşma uyarınca yetkili olan diğer mahkemelere de başvurabilir.

Ferdi iş sözleşmelerine ilişkin olarak yapılan yetki anlaşmaları, ancak uyuşmazlıktan sonra yapılmışsa veya işçi bu yetki anlaşması uyarınca davalının ikametgâhı mahkemesinden başka bir başka mahkemeye veya 5. madde 1. bentte sayılan mahkemelerden birine başvurursa hukuki sonuç doğurur.

Madde 18: Bu Andlaşmanın hükümleri uyarınca yetkili kılınmamış olan bir âkid devlet mahkemesi, davalının açılan davayı takip etmesi ile yetki kazanır. Bu hüküm davalının, sadece yetkisizlik itirazı yapmak amacıyla davayı takip ettiği veya 16. madde uyarınca başka bir mahkemenin münhasıran yetkili olduğu durumlarda uygulanmaz.

7. Bölüm : Yetki Denetimi ve Dava Koşulları

Madde 19: Bir âkid devlet mahkemesinin 16. madde uyarınca münhasıran yetkili olduğu uyuşmazlıklarda diğer âkid devlet mahkemeleri re'sen yetkisizlik kararı verirler.

Madde 20: Bir âkid devlette ikamet eden ve kendisine karşı bu Andlaşmasının hükümleri uyarınca yetkili kılınmamış başka bir âkid devlet mahkemesinde dava açılan davalı davayı takip etmezse mahkeme re'sen yetkisizlik kararı verir.

Mahkeme, davalının, dava dilekçesini veya aynı nitelikte başka bir belgeyi savunma yapmasına yetecek zamanı bırakacak şekilde tebellüğ ettiği veya bu konuda gerekli tüm önlemlerin alındığının tesbit edilmesine kadar kararını erteler.

Dava dilekçesinin Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayriadli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair 15 Kasım 1965 tarihli La Haye Andlaşması hükümlerine uygun olarak tebliğ edilmesi gerekiyorsa, 2. fıkra hükmü yerine anılan andlaşmanın ilgili hükümleri uygulanır.

8. Bölüm: Bağlantılı Davalar ve Derdestlik

Madde 21: Farklı âkid devletlerin mahkemelerinde tarafları ve netice talebi aynı davalar açılmışsa, daha sonra başvuru mahkeme ilk başvuru mahkeme yetkisini tesbit edene kadar davaya ara verir.

İlk başvuru mahkeme yetkili olduğu kararına varırsa, sonradan başvuru mahkeme ilk başvuru mahkeme lehine yetkisizlik kararı verir.

Madde 22: Farklı âkid devletlerin mahkemelerinde aralarında bağlantı bulunan davalar açılmışsa, daha sonra başvurulmuş olan mahkeme her iki davanın ilk derece mahkemesinde bulunduğu sürece davaya ara verir.

İlk başvuru mahkeme her iki davada da yetkili ise ve bağlantılı davaların birleştirilmesi daha sonra başvuru mahkemenin hukuku uyarınca caizse, daha sonra başvuru mahkeme taraflardan birinin talebi üzerine yetkisizlik kararı verebilir.

Davalar arasında, çelişkili karar verilmesini engellemek için birlikte yargılama yapılmasını ve karara bağlanmalarını gerektiren ölçüde sıkı ilişki varsa davalar bu madde anlamında bağlantılıdır.

Madde 23: Davalar hakkında birden çok mahkeme münhasıran yetkili kılınmışsa sonradan başvuru mahkeme ilk başvuru mahkeme lehine yetkisizlik kararı verir.

9. Bölüm: Güvence Sağlamaya Yönelik Olanlar da Dahil Olmak Üzere Geçici Tedbirler

Madde 24: Güvence sağlamaya yönelik olanlar da dahil olmak üzere, bir âkid devletin hukukunca öngörülen geçici tedbirler, bu âkid devletin mahkemeleri tarafından, bu Andlaşma uyarınca başka bir âkid devlet mahkemesinin davada yetkili olması durumunda da alınabilir.

III. KISIM: TANIMA VE TENFİZ

Madde 25: Karar kavramından bu Andlaşma kapsamında anlaşılması gereken ilâm, icra emri veya karar gibi isimlendirilmesi dikkate alınmaksızın, yargılama

giderlerinin mahkeme katibince tesbiti de dahil olmak üzere, âkid devletlerin mahkemeleri tarafından verilen tüm kararlardır.

1. Bölüm: Tanıma

Madde 26: Bir âkid devlette verilen kararlar diğer âkid devletlerde de, özel bir usule başvurulmasını gerektirmeksizin tanınırlar.

Bir Kararın tanınabilirliği uyuşmazlık konusu yapılırsa, tanımayı talep eden her ilgili kararın tanınabilir olduğunun tesbit edilmesini bu kısmın 2 ve 3. bölümlerinde belirtilen usulle talep edebilir.

Bir âkid devlet mahkemesinde görülmekte olan davada yapılan tanıma talebi karara etki ediyorsa, mahkeme tanıma talebi hakkında da karar vermeye yetkilidir.

Madde 27: Aşağıda sayılan hallerde tanıma talebi reddedilir:

1. Tanıma, talebin yapıldığı devletin kamu düzenine aykırılık yaratacaksa,
2. Dava dilekçesi veya aynı nitelikte başka bir belge, dava sırasında hazır bulunmayan davalıya usulüne uygun olarak veya savunma yapmasına yetecek süre bırakacak şekilde tebliğ edilmemişse,
3. Karar, tanımanın talep edildiği devlette aynı taraflar arasındaki bir uyuşmazlıkta verilen başka bir kararla bağdaşmıyorsa,
4. Karar, kişi halleri, gerçek kişilerin yasal temsili de dahil olmak üzere hak ve fiil ehliyeti, vasiyetname hukuku da dahil olmak üzere miras hukuku veya aile mal rejimine ilişkin bir ön sorun bakımından tanımanın talep edildiği âkid devletin milletlerarası özel hukuk kurallarıyla çelişiyorsa ve tanımanın talep edildiği âkid devletin milletlerarası özel hukuk kurallarının uygulanması durumunda farklı bir hüküm içerecekse,
5. Karar, âkid olmayan bir devlette aynı taraflar arasında aynı talep hakkında görülen bir davada daha önce verilen ve tanımanın talep edildiği âkid devletin hukukunun öngördüğü tanıma koşullarını taşıyan başka bir kararla bağdaşmıyorsa.

Madde 28: II. Kısım 3-5. bölüm hükümlerinin ihlal edildiği veya 59. maddede belirtilen bir durumun bulunduğu hallerde karar tanınmaz.

Tanımanın talep edildiği devletin mahkemeleri ve ilgili makamları 1. fıkrada belirtilen bölümler uyarınca yetkili olup olmadıklarını tesbit ederlerken, kararı veren mahkemenin kendi yetkisini dayandırdığı olgularla bağlıdır.

1. fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kararı veren mahkemenin yetkisi denetlenemez; yetki hükümleri 27. madde 1. bentte sözü edilen kamu düzenine ilişkin değildir.

Madde 29: Karar esas bakımından hiçbir şekilde incelenemez.

Madde 30: Karara karşı olağan bir kanun yoluna başvurulmuşsa, tanımanın talep edildiği âkid devlet mahkemesi davaya ara verebilir.

Birleşik Krallık veya İrlanda mahkemelerinin verdiği bir kararın tenfizi kanun yoluna başvurulması nedeniyle geçici olarak durdurulmuşsa, tanımanın talep edildiği âkid devlet mahkemesi davaya ara verebilir.

2. Bölüm : Tenfiz

Madde 31: Alındığı devlette tenfiz edilebilen kararların bir başka âkid devlette tenfizi için, ilgililerden birinin talebi üzerine tenfiz edilebilirliklerinin karara bağlanması gerekir.

Bir âkid devlette alınan ve Birleşik Krallık'ta tenfizi talep edilen bir karar, İngiltere ve Galler, İskoçya veya Kuzey İrlanda'dan hangisinde sicile kaydettirilmişse orada tenfiz edilir.

Madde 32: Tenfiz talebini içeren dilekçe aşağıda sayılan makamlara yöneltilir:

- Belçika'da "tribunal de première instance" a veya "rechtbank van eerste aanleg" e
- Birleşik Krallık'ta
 1. İngiltere ve Galler'de "High Court of Justice" e, nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Magistrates' Court" a
 2. İskoçya'da "Court of Session" a, nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Sheriff Court" a
 3. Kuzey İrlanda'da "High Court of Justice" e nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Magistrates Court" a
- Danimarka'da "byret" e
- Federal Almanya Cumhuriyeti'nde "Landgericht" in dairelerinden birinin başkanına
- Fransa'da "tribunal de grande instance" in Başkanı'na
- Hollanda'da "arrondissementsrechtbank" in Başkanı'na
- İrlanda'da "High Court" a
- İspanya'da "Juzgado de Primera Instancia" ya
- İtalya'ya "corte d'appello" ya
- Lüksemburg'da "tribunal d'arrondissement" in Başkanı'na
- Portekiz'de "Tribunal Judicial de Circulo" ya
- Yunanistan'da "Mouomelez Protodiçheio" ya

Yerel yetki borçlunun ikametgâhı esas alınarak belirlenir. Borçlu tenfizin yapılacağı devlette ikamet etmiyorsa tenfiz yeri mahkemesi yetkilidir.

Madde 33: Dilekçenin verilme usulü tenfiz talebinin yapıldığı devletin hukuku uyarınca belirlenir.

Dilekçe sahibi başvurduğu mahkemenin yerel yetki alanında geçici bir adres göstermelidir. Tenfiz talebinin yapıldığı devletin hukukunda geçici adres gösterilmesi öngörülmemişse tebligatın yapılacağı bir temsilci atanmalıdır.

Dilekçeye 46 ve 47. maddelerde belirtilen belgeler eklenmelidir.

Madde 34: Tenfiz talebini inceleyen mahkeme bu aşamada borçluya savunma yapma olanağı vermeden gecikmeksizin karara varır.

Tenfiz talebinin sadece 27 ve 28. maddelerde sayılan nedenlerle reddedilebilir.

Tenfizi talep edilen karar esas bakımından hiç bir şekilde incelenemez.

Madde 35: Tenfiz talebi hakkında verilen karar, dilekçe sahibine mahkemenin zabıt katibi tarafından, bu devlet hukukunun öngördüğü şekilde ve gecikmeksizin bildirilir.

Madde 36: Borçlu tenfiz kararına karşı tebliğinden itibaren bir ay içinde kanun yoluna başvurabilir.

Borçlu tenfiz kararının alındığı âkid devletten başka bir âkid devlette ikamet ediyorsa, kanun yoluna başvurma süresi iki aydır ve bu süre kararın borçlunun şahsına veya ikametgâhına tebliğ edildiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Mesafenin uzak olması nedenine dayanılarak süre uzatılamaz.

Madde 37: Tenfiz kararına karşı itiraz uyuşmazlığa uygulanacak hükümlere uygun olacak şekilde aşağıda sayılan makamlara yapılır:

– Belçika'da "tribunal de première instance" a veya "rechtbank van eerste aanleg" e

– Birleşik Krallık'ta

1. İngiltere ve Galler'de "High Court of Justice" e, nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Magistrates' Court" a

2. İskoçya'da "Court of Session" a, nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Sheriff Court" a

3. Kuzey İrlanda'da "High Court of Justice" e nafakaya ilişkin kararlar için "Secretary of State" kanalıyla "Magistrates' Court" a

– Danimarka'da "landsret" e

– Federal Almanya Cumhuriyeti'nde "Oberlandesgericht" e

– Fransa'da "cour d'appel" e

– Hollanda'da "arrondissementsrechtbank" a

– İrlanda'da "High Court" a

– İspanya'da "Audiencia Provincial" e

– İtalya'ya "corte d'appello" ya

– Lüksemburg'da özel hukuk konularında temyiz mercii olarak "Cour supérieure de Justice" e

– Portekiz'de "Tribunal Judicial de Relação" ya

– Yunanistan'da "Efeteio" ya

İtiraz üzerine alınan karara karşı ancak aşağıda sayılan başvurular yapılabilir:

– Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, İtalya, Lüksemburg ve Yunanistan'da temyiz başvurusu

- Danimarka'da Adalet Bakanlığı'ndan izin alınarak "højesteret"de dava
- Birleşik Krallık'ta sadece hukuki sorunlara ilişkin tek bir itiraz
- Federal Almanya Cumhuriyeti'nde "Rechtsbeschwerde"
- İrlanda'da sadece hukuki sorunlar hakkında "Supreme Court"a başvuru
- Portekiz'de sadece hukuki sorunlara ilişkin itiraz

Madde 38: Tenfizi istenen karara karşı, alındığı âkid devlette olağan bir kanun yoluna başvurulmuşsa veya bunun için tanınan süre dolmamışsa, tenfiz kararına itirazı ele alan mahkeme, itirazda bulunanın dilekçesi üzerine davaya ara verebilir veya kanun yoluna başvuru süresinin dolmadığı hallerde başvurunun yapılması için süre belirleyebilir.

Tenfizi istenen yargı kararı İrlanda veya Birleşik Krallık mahkemeleri tarafından verilmişse, bu devletlerde başvurulması mümkün her türlü kanun yolu 1. fıkrada anlamında kanun yolu sayılır.

Mahkeme tenfizi belirleyeceği bir güvencenin verilmesi şartına bağlayabilir.

Madde 39: 36. Maddede tenfiz kararına itiraz için belirtilen süre işlerken veya böyle bir itiraz görülürken borçlunun malvarlığı üzerinde alınacak ihtiyati tedbirler dışında tenfiz yapılamaz.

Tenfiz kararı ihtiyati tedbir alma yetkisini içerir.

Madde 40: Tenfiz talebinin reddedildiği hallerde aşağıda sayılan makamlara itiraz edilebilir:

- Belçika'da "cour d'appel" veya "hof van beroep"e
- Birleşik Krallık'ta
 1. İngiltere ve Galler'de "High Court of Justice"e, nafakaya ilişkin kararlarda "Magistrates' Court"a
 2. İskoçya'da "Court of Session"a, nafakaya ilişkin kararlarda "Sheriff Court"a
 3. Kuzey İrlanda'da "High Court of Justice"e nafakaya ilişkin kararlarda "Magistrates' Court"a
- Danimarka'da "landsret"e
- Federal Almanya Cumhuriyeti'nde "Oberlandesgericht"e
- Fransa'da "cour d'appel"e
- Hollanda'da "gerechtshof"a
- İrlanda'da "High Court"a
- İspanya'da "Audencia Provincial"a
- İtalya'ya "corte d'appello"ya

– Lüksemburg'da özel hukuk konularında temyiz mercii olarak "Cour supérieure de Justice"e

– Portekiz'de "Tribunal de Relação"ya

– Yunanistan'da "Efeteio"ya

İtirazı ele alan mahkeme borçluyu dinler. Akid devletlerde ikamet etmeyen borçlu davayı takip etmezse 20. madde 2 ve 3. fıkralar uygulanır.

Madde 41: 40. Maddede belirtilen itirazlar üzerine alınan kararlara karşı sadece aşağıda sayılan başvurular yapılabilir:

– Belçika, Fransa, Hollanda, İspanya, İtalya, Lüksemburg ve Yunanistan'da temyiz başvurusu

– Birleşik Krallık'ta sadece hukuki sorunlara ilişkin tek bir itiraz

– Danimarka'da Adalet Bakanlığı'ndan izin alınarak "højesteret"de dava

– Federal Almanya Cumhuriyeti'nde "Rechtsbeschwerde"

– İrlanda'da sadece hukuki sorunlar hakkında "Supreme Court"a başvuru

– Portekiz'de sadece hukuki sorunlara ilişkin itiraz

Madde 42: Birden çok talebin karara bağlandığı yabancı mahkeme kararının tüm kapsamıyla tenfizi caiz değilse, tenfiz talebinin yapıldığı mahkeme bu taleplerden biri veya bazıları hakkında tenfiz kararı verebilir.

Madde 43: Bir miktar paranın ceza olarak ödenmesini hükme bağlayan yabancı mahkeme kararları bu miktarın kararda kesin olarak tesbit edilmiş olması koşuluyla tenfiz edilebilirler.

Madde 44: Tenfiz talebinden bulunan ilgili, kararın alındığı devlette adli yardımdan veya dava masraf ve harçları muafiyetinden yararlanmışsa, 32-35. maddelerde öngörülen dava ve başvurularda tenfiz talebinde bulunduğu devletin hukukenca öngörülen en geniş adli yardım ve muafiyetten yararlanır.

Danimarka idari makamlarının nafaka konusunda verdikleri bir kararın tenfizini talep eden ilgili, Danimarka Adliye Bakanlığı'ndan alacağı adli yardımdan kısmen veya tamamen yararlanma veya dava masraf ve harçlarından muafiyet koşullarını taşıdığına dair bir belgeyi ibraz ederse, 1. fıkrada belirtilen ayrıcalıklardan yararlandırılma talebinde bulunabilir.

Madde 45: Bir âkid devlette alınmış bir kararı başka bir âkid devlette tenfiz ettirmek isteyen ilgili, her ne ad altında olursa olsun, yabancı olması veya tenfiz talebinde bulunduğu âkid devlette ikamet etmemesi veya oturmaması nedenine dayanan herhangi bir güvenceyi vermek veya göstermekle yükümlü tutulamaz.

3. Bölüm: Ortak Hükümler

Madde 46: Bir kararın tanınmasını veya tenfizini talep eden ilgili aşağıda sayılan belgeleri mahkemeye vermelidir:

1. Kararın delil olma koşullarını taşıyan bir nüshası
2. Yargılanmanın gıyapta yapılmış olduğu durumlarda dava dilekçesi veya aynı nitelikte başka bir belgenin gıyabında karar verilmiş olan ilgiliye tebliğ edildiğini gösteren bir belge veya böyle bir belgenin onaylı nüshası

Madde 47: Tenfiz talebinde bulunan ilgili aşağıda sayılan belgeleri de mahkemeye vermelidir:

1. Kararın alındığı devletin hukuku uyarınca tenfiz edilebilir olduğunu ve tebliğ edildiğini gösteren belgeler
2. Adli yardım talebi yapılacaksa, kararın alındığı devlette adli yardımdan faydalanıldığını kanıtlayan bir belge.

Madde 48: 46. Madde 2. bent ve 47. madde 2. bentte belirtilen belgeler verilmezse, mahkeme belgelerin verilmesi için süre verebilir, aynı nitelikte başka belgelerle yetinebilir veya bir açıklamaya gerek görmezse ilgiliyi belgeleri vermekten muaf tutabilir.

Mahkeme talep ederse belgelerin tercümeleri verilir; tercüme herhangi bir âkid devlette yetkili kılınmış olan bir kimse tarafından onaylanmış olmalıdır.

Madde 49: 46 ve 47. maddeler ile 48. madde 2. fıkrada sayılan belgeler ile vekaletnamelerin, tenfizin talep edildiği devlet makamları tarafından ayrıca onaylanması veya benzeri bir usulle hazırlanması gerekmez.

IV. KISIM: RESMİ BELGELER VE SULH

Madde 50: Bir âkid devlette alınan tenfiz edilebilir belgeleri bir başka âkid devlette tenfiz edilebilir olduğu, talep üzerine 31 ve takip eden maddelerde öngörülen usulle karara bağlanır. Talep ancak tenfizin kamu düzenine aykırı olması durumunda reddedilebilir.

Tenfizi talep edilen belge, alındığı devlet hukukunun öngördüğü delil olma koşullarını taşımalıdır.

III. Kısım 3. Bölüm hükümleri kıyasen uygulanır.

Madde 51: Bir dava sırasında yargıç önünde yapılan ve yapıldığı devlette tenfiz edilebilen sulh anlaşmaları tenfizin talep edildiği devlette resmi belgelerin tenfizi için öngörülen koşullarla tenfiz edilir.

V. KISIM : GENEL HÜKÜMLER

Madde 52: Başvurulan âkid devlet mahkemesi, tarafların bu âkid devlette ikamet edip etmediklerini kendi hukukuna göre tesbit eder.

Mahkemesine başvuru olan âkid devlette ikamet etmeyen ilgilinin başka bir devlette ikamet edip etmediği ilgili devletin hukukuna göre tesbit edilir.

Madde 53: Şirket veya tüzel kişinin merkezinin bulunduğu yer bu Andlaşmanın uygulanmasında ikametgâha eşdeğer kabul edilir. Mahkeme şirket veya tüzel kişinin merkezini tesbit ederken kendi milletlerarası özel hukuk kurallarını uygular.

Başvuru olan âkid devlet mahkemesi, bir tröstün merkezinin bu âkid devlette olup olmadığını tesbit ederken kendi milletlerarası özel hukuk kurallarını uygular.

VI. KISIM : İNTİKAL HÜKÜMLERİ

Madde 54: Bu Andlaşma, âkid devletlerde yürürlüğe girmesinden sonra açılan davalar, alınan belgeler ve yapılan tanıma ve tenfiz talepleri hakkında uygulanır.

Açılan bir davanın, açıldığı devlet ile tanıma veya tenfizin talep edildiği devlet arasında bu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden sonra karara bağlandığı durumlarda, davanın açıldığı mahkeme II. Kısımda belirtilen yetki hükümleri veya sözü edilen devletler arasında dava tarihinde yürürlükte olan başka bir andlaşma uyarınca yetkiliyse, karar III. Kısım hükümleri uygulanarak tanınır ve tenfiz edilir.

Bir sözleşmenin tarafları doğacak uyuşmazlıklarda İrlanda hukukunun uygulanacağı yolunda 1 Haziran 1988'den önce; Birleşik Krallık'ın belirli bir bölgesinin hukukunun uygulanacağı yolunda 1 Ocak 1987'den önce bir yetki anlaşması yapmışlarsa bu yetki anlaşmasında belirlenen mahkemeler yetkilidir.

Madde 54a: Danimarka'da 1 Kasım 1986'dan ve İrlanda'da 1 Haziran 1988'den itibaren üç yıl için, deniz hukuku konularında yetki III. Kısım hükümleri yanı sıra aşağıda 1'den 6'ya kadar numaralanmış olan hükümler uyarınca belirlenir. Gemilerin Hapsine İlişkin Kuralların Birleştirilmesine Dair 10 Mayıs 1952 tarihli Brüksel Andlaşmasının Danimarka ve İrlanda'da yürürlüğe girmesi halinde, yürürlüğe giriş tarihinden itibaren aşağıda sayılan hükümler uygulanmaz:

1. Akid devletlerde ikamet eden kişiler, Danimarka veya İrlanda mahkemelerinde deniz hukukuna ilişkin bir taleple, talebin ilgili olduğu veya davalının mülkiyetinde bulunan başka bir geminin talebi güvencelemek için davanın açıldığı devletin egemenlik alanı içinde hapsolünmüş veya kefalet veya başkaca bir güvence verilmeseydi hapsolünabilecek olması durumunda aşağıda sayılan hallerde dava edilebilir:

(a) Alacaklı davanın açıldığı âkid devlette ikamet ediyorsa;

(b) Talep davanın açıldığı âkid devletin egemenlik alanı içinde doğmuşsa;

(c) Talep hapsin yapıldığı veya yapılabileceği sefer sırasında doğmuşsa;

(d) Talep çatmadan veya bir manevranın yapılması, yapılmaması veya kural-lara uyulmaması nedeniyle bir geminin diğer bir gemiye veya bunlardan birinin gü-vertesinde bulunan mal veya kişilere verdiği zarardan kaynaklanıyorsa;

(e) Talep kurtarma veya yardım hizmetinden doğmuşsa veya

(f) Talep hapsolunan gemi üzerindeki gemi ipoteği veya sözleşmeyle kurulan başkaca bir rehin hakkı ile güvencelenmemişse.

2. Alacaklı deniz hukukuna ilişkin talebin ilgili olduğu veya malikin talebin doğduğu esnada sahip olduğu herhangi bir başka gemiyi hapsedirebilir. 5. Bent (o), (p) ve (q) ayrımlarında belirtilen talep veya haklara dayanılarak sadece talebin ilgili olduğu gemi hapsedirebilir.

3. Tüm cüzleri aynı kişi veya kişilere ait olan gemiler aynı maliğe ait sayılır.

4. Bir geminin kullanımının devrinde, geminin idaresi donatana bırakılmışsa ve donatan bu gemiye ilişkin bir talepten tek başına sorumluyorsa, alacaklı bu gemiyi veya donatana ait başka bir gemiyi hapsedirebilir, ancak gemi malikin başka bir gemisi bu talep nedeniyle hapsedilemez. Bu kural, gemi malikinden başkasının talebin borçlusu olduğu durumların tümünde geçerlidir.

5. "Deniz hukukuna ilişkin talep"ten anlaşılması gereken, aşağıda sayılan nedenlerden birine dayanılarak ileri sürülen hak veya taleplerdir:

(a) Bir gemi tarafından çatmayla veya başka bir şekilde verilen zararlar;

(b) Bir geminin veya bir geminin işletilmesinin neden olduğu bedeni zararlar ve ölüm halleri;

(c) Kurtarma ve yardım;

(d) Çarter sözleşmesinin veya bir geminin kullanımı veya kiralanmasına ilişkin başkaca şekilde yapılan sözleşmenin hükümleri

(e) Bir çarter sözleşmesi, konişmento veya başkaca şekilde yapılan, gemiyle yük taşıma sözleşmesi hükümleri;

(f) Bagajlar da dahil olmak üzere gemiyle taşınan malların kaybolması veya zarara uğraması;

(g) Büyük (genel) avarya;

(h) Deniz ödücü sözleşmesi;

(i) Çekme;

(j) Kılavuzluk hizmeti;

(k) Geminin sefer veya bakım esnasında nerede bulunduğu bakılmaksızın mal veya donatım malzemelerinin gemiye taşınması;

(l) Liman harçları da dahil olmak üzere bir geminin yapımı, onarımı ve ya donatımı;

(m) Kaptanların, gemi subaylarının ve tayfaların maaş ve ücretleri;

(n) Kaptanın, yük boşaltanın, yükletenin ve görevlilerin gemi veya gemi ma-likisi hesabına yaptıkları masraflar;

(o) Geminin mülkiyetine ilişkin uyuşmazlıklar;

(p) Gemi malikleri arasındaki geminin mülkiyeti, zilyetliği, seferi veya geliri-
ne ilişkin uyuşmazlıklar;

(q) Gemi ipotekleri veya gemi üzerinde sözleşmeyle kurulan başkaca rehin
hakları.

6. 5. bent (o) ve (p) ayrımlarında belirtilen hallerden doğan taleplerde, Dani-
marka Medeni Yargılama Usulü Kanununun (lov om rettens pleje) 646-653. madde-
lerinin sadece "forbud" önlemini öngördüğü durumlarda hapis, Danimarka'da "for-
bud" olarak kabul edilmelidir.

VII. KISIM: DİĞER ANDLAŞMALARIN DURUMU

Madde 55: Bu Andlaşma, 54. madde 2. fıkra ve 56. madde hükümleri saklı
kalmak kaydıyla aşağıda sayılan iki veya çok taraflı andlaşmaların yerine uygula-
nır:

– 8 Temmuz 1899'da Paris'te Belçika ve Fransa arasında imzalanan Yargı
Yetkisi ve Yargı Kararlarının, Hakem Kararlarının ve Resmi Belgelerin Tanınması
ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 28 Mart 1925'te Brüksel'de Belçika ve Hollanda arasında imzalanan Yargı
Yetkisi, İflas ve Yargı Kararlarının, Hakem Kararlarının ve Resmi Belgelerin Ta-
nınması ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 3 Haziran 1930'da Roma'da Fransa ve İtalya arasında imzalanan Medeni ve
Ticari Hukuk İlâmlarının Tenfizine Dair Andlaşma;

– 18 Ocak 1934'de Paris'te Britanya ve Fransa arasında imzalanan Medeni ve
Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Karşılıklı Tenfizine Dair Andlaşma ve
ilgili Protokol;

– 2 Mayıs 1934'de Brüksel'de Britanya ve Belçika arasında imzalanan Mede-
ni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Andlaşma;

– 9 Mart 1936'da Roma'da Almanya ve İtalya arasında imzalanan Medeni ve
Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaş-
ma;

– 30 Haziran 1958'de Bonn'da Almanya ve Belçika arasında imzalanan Me-
deni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının ve Resmi Belgelerin Karşılıklı
Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 17 Haziran 1959'da Roma'da Hollanda ve İtalya arasında imzalanan Mede-
ni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair
Andlaşma;

– 14 Temmuz 1960'da Bonn'da Almanya ve Britanya arasında imzalanan
Medeni ve Ticaret Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Karşılıklı Tanınması ve
Tenfizine Dair Andlaşma;

– 4 Kasım 1961'de Atina'da Federal Almanya Cumhuriyeti ve Yunanistan
Krallığı arasında imzalanan Medeni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararları-

nın, Sulh Anlaşmalarının ve Resmi Belgelerin Karşılıklı Tanınması ve Tenfizine Dair Sözleşme;

– 6 Nisan 1962'de Roma'da İtalya ve Belçika arasında imzalanan Medeni ve ticari hukuk alanındaki Yargı Kararlarının ve Diğer Tenfiz Edilebilir Belgelerin Karşılıklı Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 30 Ağustos 1964'te Roma'da Britanya ve İtalya arasında imzalanan Medeni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Karşılıklı Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaşma ve 14 Temmuz 1970'de Roma'da imzalanan Ek Protokol;

– 17 Kasım 1967'de La Haye'de Britanya ve Hollanda arasında imzalanan Medeni Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Karşılıklı Tanınması ve Tenfizine Dair Anlaşma;

– 28 Mayıs 1969'da Paris'te Fransa ve İspanya arasında imzalanan Hukuki Yardım ve Medeni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının ve Tahkim Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 22 Mayıs 1973'de Madrid'de İtalya ve İspanya arasında imzalanan Hukuki Yardım ve Medeni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının Tanınması ve Tenfizine Dair Andlaşma;

– 14 Kasım 1983'de Bonn'da Almanya ve İspanya arasında imzalanan Medeni ve Ticari Hukuk Alanındaki Yargı Kararlarının, Sulh Anlaşmalarının ve Tenfiz Edilebilir Resmi Belgelerin Tanınması ve Tenfizine Dair Sözleşme;

ve yürürlüğe girmesi halinde

– 24 Kasım 1961'de Brüksel'de Belçika, Hollanda ve Lüksemburg tarafından imzalanan Yargı Yetkisi, İflas ve Yargı Kararlarının, Hakem Kararlarının ve Resmi Belgelerin Tanınması ve Tenfizine Dair Sözleşme.

Madde 56: 55. Maddede sayılan andlaşma ve sözleşmeler bu Andlaşmanın uygulanmadığı konularda yürürlüklerini korurlar.

Anılan andlaşma ve sözleşmeler, bu Andlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce alınan yargı kararları ve resmi belgeler hakkında da uygulanır.

Madde 57: (1) Bu Andlaşma, âkid devletlerin imzaladıkları veya imzalayacakları, özel hukuki konularda yargı yetkisini ve kararların tanıma ve tenfizini düzenleyen andlaşmaların hükümlerine hâlel getirmez.

(2) Yeknesak bir yorumu güvencelemek için, 1. fıkra aşağıda belirtilen biçimde uygulanacaktır:

(a) Bu Andlaşma, özel bir hukuki konuda imzalanmış bir andlaşmanın tarafı olan âkid devlet mahkemesinin yetkisini özel andlaşmaya dayandırmasını, davalı özel andlaşmanın tarafı olmayan bir âkid devlette ikamet etse bile engellemez.

(b) Bir âkid devlet mahkemesinin yetkisini özel bir hukuki konudaki andlaşmaya dayandırarak aldığı kararlar tüm âkid devletlerde bu Andlaşmanın hükümleri uyarınca tanınır ve tenfiz edilir.

Kararın alındığı devlet ile tanıma veya tenfizin talep edildiği devlet özel bir

hukuki konudaki kararların tanınma ve tenfizi koşullarını düzenleyen bir andlaşmanın taraflarıysa, tanıma ve tenfiz için bu özel andlaşmanın öngördüğü koşullar aranır. Ancak bu Andlaşmanın kararların tanınma ve tenfizi usulüne ilişkin hükümleri de uygulanabilir.

(3) Bu Andlaşma, Avrupa Toplulukları organlarının işlemlerinde veya bu işlemlerin uygulanması ile uyumlaştırılan devlet hukuklarında bulunan ve özel hukuki konularda yargı yetkisini veya kararların tanınma ve tenfizini düzenleyen hükümlere hâlel getirmez.

Madde 58: Bu Andlaşma, İsviçre yurttaşlarının 15 Haziran 1869'da Paris'te Fransa ve İsviçre Federasyonu arasında imzalanan Yargı Yetkisi ve Hukuki Konulardaki Kararların Tenfizine Dair Andlaşma'dan doğan haklarına, 16 Eylül 1988'de Lugano'da imzalanan Yargı Yetkisi ve Hukuki ve Ticari Konulardaki Yargı Kararlarının Tanınma ve Tenfizine Dair Andlaşma, Fransa ve İsviçre Federasyonu'nda yürürlüğe girene kadar hâlel getiremez.

Madde 59: Bu Andlaşma, bir âkid devletin, kararların tanıma ve tenfizine dair bir anlaşma kapsamında üçüncü bir devlete karşı, bu üçüncü devlette ikamet eden veya mutad olarak oturan davalılar hakkında başka bir âkid devlet mahkemesinin 4. maddede sayılan durumlarda yetkisini sadece 3. madde 2. fıkrada belirtilen hükümlere dayanarak belirleyip verebildiği kararların tanınmaması yolunda yükümlülük altına girmesini engellemez.

Aşağıda sayılan hallerde, hiçbir âkid devlet üçüncü bir devlete karşı, bir âkid devlet mahkemesinin yetkisini davalının bu âki ddevlette malvarlığının bulunmasına veya bu malvarlığına davacı tarafından el kondurulmasına dayandırarak verdiği kararların tanınmaması yolunda yüküm altına giremez.

1. Dava malvarlığı üzerindeki mülkiyet veya zilyetlik haklarının tesbiti veya tescili veya tasarruf yetkisinin elde edilmesi için veya bu mallara ilişkin başkaca bir uyuşmazlık nedeniyle açılmışsa veya

2. Malvarlığı davanın konusunu oluşturan talep için güvence oluşturuyorsa.

VIII. KISIM: SON HÜKÜMLER

Madde 60: (Yürürlükten kaldırılmıştır)

Madde 61: Bu Andlaşma, imzacı devletlerin onaması ile yürürlüğe girer. Onama belgeleri Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri'ne tevdi edilir.

Madde 62: Bu Andlaşma son onama belgesinin tevdiini izleyen üçüncü ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 63: Akid devletler, Avrupa Ekonomik Topluluğu üyesi olacak her

devletin, bu Andlaşmanın Avrupa Ekonomik Topluluğunu Kuran Andlaşmanın 220. maddesinin 2. fıkrasının hükümlerinin yerine getirilmesini güvencemek için yapılması gereken görüşmelerde temel oluşturduğunu kabulle yükümlü olduğunu teyid ederler.

Gerekli uyum kuralları, âkid devletler ile AET üyesi olmak için başvuran devlet arasında yapılacak özel bir andlaşma ile düzenlenebilir.

Madde 64: Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri imzacı devletlere

- Her onama belgesinin tevdiini,
- Andlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihi;
- (Yürürlükten kaldırılmıştır)
- Protokolün IV. maddesi uyarınca yapılan açıklamaları;
- Protokolün VI. maddesi uyarınca yapılan bildirimleri tebliğ eder.

Madde 65: Bu Andlaşmaya âkid devletlerin karşılıklı anlaşmalarıyla eklenen Protokol Andlaşmanın parçasıdır.

Madde 66: Bu Andlaşma süresiz geçerlidir.

Madde 67: Her âkid devlet bu Andlaşmanın gözden geçirilmesini (revizyonunu) önerebilir. Böyle bir durumda Avrupa Toplulukları Konseyi Başkanı bir revizyon konferansını toplantıya çağırır.

Madde 68: Bu Andlaşma, Alman, Fransız, Hollanda ve İtalyan dillerinde her biri aynı ölçüde bağlayıcı asıl nüshalar halinde düzenlenmiştir. Andlaşma, Avrupa Toplulukları Konseyi Sekreterliği arşivinde depo edilmiştir. Genel Sekreter her imzacı devletin hükümetine onaylı bir nüsha gönderir.

BELGE OLARAK temsilciler Andlaşmanın altını imzalamışlardır.
Yirmiyedi Eylül Bindokuzyüzaltmışsekizde Brüksel'de yapılmıştır.

PROTOKOL*

Yüksek Akid Taraflar Andlaşmaya eklenmek üzere aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

Madde I: Lüksemburg'da ikamet eden ve başka bir âkid devlette kendisine

(*) 1978, 1982, 1989 tarihli Katılma Andlaşmaları ile oluşan metin

karşı Andlaşmanın 5. madde 1. fıkrasına dayanılarak dava açılan herkes mahkemenin yetkisizliğini dermeyan edebilir. Davalı davayı takip etmezse mahkeme re'sen yetkisizlik kararı verir.

17. Maddedeki anlamı ile yetki anlaşmaları, Lüksemburg'da ikamet eden bir kişi hakkında ancak bu kişi tarafından açıkca ve özellikle kabul edilmişse geçerlidir.

Madde II: Bir âkid devlette ikamet eden ve uyruğu olmadığı başka bir âkid devletin ceza mahkemelerinde taksirli bir suç nedeniyle hakkında soruşturma yapılan herkes, davayı şahsen takip etmediği durumlarda kendini yetkili kişiler tarafından temsil ettirebilir; daha uygun iç hukuk hükümleri saklı tutulur.

Mahkeme ilgilinin hazır bulunmasını emredebilir; davalının bu emre uymadığı hallerde, bir özel hukuk ilişkisinden doğan talep hakkında savunması alınmadan verilen kararlar diğer âkid devletlerde tanınmaz ve tenfiz edilmez.

Madde III: Tenfiz talebinin yapıldığı devlette, tenfiz kararı için dava konusunun değeri üzerinden damga vergisi veya harç alınamaz.

Madde IV: Bir âkid devlette düzenlenip diğer bir âkid devlette bulunan bir kişiye tebliğ edilmesi gereken adli ve gayriadli belgeler, ilgili âkid devletler arasında yürürlükte olan andlaşma ve sözleşmeler uyarınca tebliğ edilir.

Tebliğatin yapılacağı devlet Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri'ne göndereceği bir deklarasyon ile aksini bildirmedikçe, belgenin düzenlendiği devletin yetkili adli mercileri belgeyi doğrudan tebliğatin yapılacağı kişinin bulunduğu devletin yetkili adli mercilerine gönderebilirler. Bu hallerde, belgenin düzenlendiği devletin adli mercileri belgenin bir nüshasını tebliğatin yapılacağı devlette tebligata yetkili olan adli mercie gönderirler. Tebliğatin şekli, yapılacağı devletin hukukuna göre belirlenir. Belgenin, düzenlendiği devletin yetkili mercileri tarafından doğrudan gönderildiği bir tutanakla tesbit edilir.

Madde V: Kefalet davaları ve davaya müdahale için Andlaşma'nın 6. madde 2. fıkrası ile 10. maddesinde öngörülen yetki Federal Almanya Cumhuriyeti'nde dermeyan edilemez. Bir âkid devlette ikamet eden kişiler Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Medeni Yargılama Usulü Kanunu'nun (Zivilprozessordnung) davanın ihbarını düzenleyen 68. ve 72-74. paragrafları uyarınca mahkemeye çağrılabilir.

Bir âkid devlette Andlaşma'nın 6. madde 2. fıkrası ile 10. maddesi uyarınca verilen kararlar, Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Andlaşma'nın III. Kısım hükümleri uyarınca tanınır ve tenfiz edilir. Federal Almanya Cumhuriyeti'nde Medeni Yargılama Usulü Kanunu'nun (Zivilprozessordnung) 68. ve 72-74. maddeleri uyarınca verilen kararların üçüncü kişiler hakkında doğurduğu sonuçlar diğer âkid devletlerde tanınır.

Madde Va: Danimarka idari makamları nafaka konularında mahkeme olarak kabul edilir.

Madde Vb: Danimarka, Yunanistan, İrlanda veya Portekiz'de tescil edilmiş bir geminin kaptanı ve tayfaları arasındaki tayfa ücreti veya diğer hizmet koşullarına ilişkin uyuşmazlıklarda davaya bakan âkid devlet mahkemesi, gemi hakkında yetkili diplomatik temsilcilerin veya konsolosluk görevlilerinin uyuşmazlıktan haberdar olup olmadıklarını araştırır. Mahkeme, temsilci haberdar edilene kadar davaya ara verir. Usulüne uygun olarak haberdar edilen temsilci konsolosluk anlaşmaları uyarınca sahip olduğu yetkileri kullanır veya böyle bir anlaşmanın olmadığı hallerde mahkeme tarafından belirlenen süre içinde yetkisizlik itirazlarını dermeyan ederse, mahkeme yetkisizlik kararı verir.

Madde Vc: Anlaşma'nın 52 ve 53. maddelerinin, 15 Aralık 1975'de Lüksemburg'da imzalanan Ortak Pazar Avrupa Patentine Dair Anlaşma'nın İngilizce metninde "residence" kavramına yer veren hükümlerine yine bu patent anlaşmasının 69. madde 5. fıkrası anlamında uygulanması halinde, "residence" kavramı Anlaşma'nın 52 ve 53. maddelerinin İngilizce metninde yer alan "domicile" kavramı olarak anlaşılacaktır.

Madde Vd: Avrupa Patent Ofisi'nin 5 Ekim 1973'de Münih'te imzalanan Avrupa Patentinin Verilme Usulüne Dair Anlaşma'dan kaynaklanan yetkilerine halel gelmeksizin; âkid devlet mahkemeleri kendi devletlerinde verilen ve 15 Aralık 1975'de Lüksemburg'da imzalanan Ortak Pazar Avrupa Patentine Dair Anlaşma'nın 86. maddesi uyarınca topluluk patenti sayılmayan bir Avrupa patentinin verilmesi ve geçerliliğine ilişkin uyuşmazlıklarda, tarafların ikametgahı dikkate alınmaksızın münhasıran yetkilidir.

Madde VI: Akid devletler, Anlaşma'da sözü edilen yasa hükümlerini ve Anlaşma'nın III. Kısım 2. Bölümünde sayılan yetkili mahkemelerini değiştiren yasal düzenlemelerinin metinlerini Avrupa Toplulukları Konseyi Genel Sekreteri'ne bildirirler.

BELGE OLARAK temsilciler bu Protokolün altını imzalamışlardır.
Yirmiyedi Eylül Bindokuzyüztümüşsekizde Bürksel'de yapılmıştır.

ORTAK DEKLARASYON

Belçika Krallığı, Federal Almanya Cumhuriyeti, Fransa Cumhuriyeti, İtalya Cumhuriyeti, Lüksemburg Büyük Dükalığı ve Hollanda Krallığı Hükümetleri.

Medeni ve Ticari Hukuk Davalarında Yargı Yetkisi ve Yargı Kararlarının Tenfizine Dair Anlaşma'nın imzalanması esnasında,

Andlaşmanın olabildiğince etkin olarak uygulanmasını güvenclemek arzusuyla,

Andlaşma ile amaçlanan yeknesak uygulamanın farklı yorumlarla zedelenmesini önlemek gayreti içinde,

Andlaşmanın uygulanmasında olumlu ve olumsuz yetki uyuşmazlıklarının ortaya çıkacağıının idraki ile

Aşağıdaki hususlarda hazır olduklarını açıklarlar:

1. Anılan sorunları incelemek ve özellikle Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'na yetki devri olanaklarını araştırmak ve gerekirse bu konuda bir andlaşmanın yapılması için görüşmelerde bulunmak;

2. Temsilcilerinin düzenli aralıklarla toplanmasını sağlamak

BELGE OLARAK temsilciler bu Ortak Deklarasyonun altını imzalamışlardır.

Yirmiyeedi Eylül Bindokuzyüzaltmışsekizde Brüksel'de yapılmıştır.